

Nytårskoncert 2021

Jacques Offenbach (1819-1880): Barcarole (fra operaen Hoffmanns eventyr)

Offenbach var fransk komponist, skaber af operetten og en af 1800-tallets største komponister på dette felt. Fra sin fødeby, Köln, kom Jacques Offenbach til Paris, hvor han optrådte som cellovirtuos og dirigent for forskellige operaorkestre. Her åbnede han sit eget teater, Bouffes-Parisiens, og fik 1858 sit gennembrud med *Orfeus i underverdenen*, mønstret på den store operette.

Fra Jacques Offenbachs sidste år stammer hans hovedværk, den mere seriøse opera *Hoffmanns eventyr*, uropført året efter Offenbachs død 1874; den er baseret på tre fortællinger af den tyske romantiker E.T.A. Hoffmann og er med sin spændende handling og dramatiske musik en operaklassiker.

Det mest kendte stykke fra operaen er *Barcarole (Belle nuit, o nuit d'amour)* fra 2. Akt.

Johann Strauss II (1825-1899): Tre wienervalse

1800-tallets Wien var centrum for den brede folkelige underholdning, som ikke blot ramte under- og middelklassen, men også overklassen og de adelige. I forlystelsesparken Prater begyndte underholdningsmusikken at folde sig ud, og et af de første navne var Johann Strauss den Ældre, som grundlagde sit eget orkester og selv komponerede musikken, som blev fremført på en musikpavillon i Prater. Han blev far til tre sønner, som alle fulgte i hans fodspor og sammen skabte en musikgenre, der blev tidens førende inden for underholdningsmusikken, men vel at mærke med seriøse rødder og af høj kunstnerisk kvalitet – en hårfin balance mellem det underholdende og det seriøse. Valsen og andre af tidens populære danseformer havde den centrale plads i Strauss-familiens repertoire, og den ene af sønnerne, Johann Strauss den Yngre, blev kendt for sine mange, dejlige valse – derfor fik han også tilnavnet *Wienervalsens konge*.

Tritsch-Tratsch-Polka er skrevet så tidligt som 1858 efter en tur til Rusland. Tritsch-Tratsch er det samme som chit-chat og refererer til wienernes forkærlighed for sladder. Polkaen har en livlig, munter selvbevidst stemning.

Frühlingsstimmen er skrevet i 1882. Motiverne beskæftiger sig tematisk med foråret, som titlen også antyder. Fra blide, hvirvlende melodier over fløjttens efterligning af fuglesang og pastorale scener til mere indadvendt eftertænksomhed med stærke akkorder, pauker og varme messingklange.

Kaiserwalzer er skrevet i 1889. Valsen, der er en af Strauss' mest spillede, har en stemningsskabende introduktion i langsomt marchtempo, efterfulgt af fire valse og til sidst en coda, der afrunder det hele ved at gentage det tidligere stof.

Johann Strauss II (1825-1899): Mein Herr Marquis (fra operetten Flagermusen)

Flagermusen (Die Fledermaus) er en tysksproget operette, som blev uropført på Theater an der Wien den 5. april 1874. Librettoen er skrevet af Carl Haffner og Richard Genée med udgangspunkt i den franske vaudeville Le Réveillon.

Handlingen kan kaldes frivol, men det frivole antydes kun. Handlingen flirter med erotikken, men den bliver aldrig helt tydelig, og det samme gælder for de alvorligere følelser. Musikken kommer mere intimt og tættere på det, som teksten blot antyder, således at tilhørerne tænker og føler det, som ikke siges i teksten.

Den konkrete handling er ren overflade: Grevinde Rosalinde vender tilbage til sin utro Marquis Gabriel Eisenstein, men bliver af forskellige grunde ladt alene med sin gamle tilbeder Alfred. Sammen priser de nydelsen af alkohol, *Trinke Liebschen, trinke schnell*. Arien *Mein Herr Marquis*, ofte kaldet *Adeles latter arie*, stammer fra operettens anden akt. Adele er Rosalindes kammerpige, der har lånt en af adelskabets kjoler uden tilladelse, er gået til fest, også uden tilladelse, og bliver genkendt af Herr Marquis Eisenstein. Hun forsøger at overbevise ham om, at han tager fejl af, hvem hun er, ved at grine hånligt ved tanken om, at den glamourøse kvinde, hun er, muligvis kunne være en ydmyg kammerpige.

Mein Herr Marquis, ein Mann wie Sie sollt' besser das verstehn
Darum rate ich, ja genauer sich die Leute anzusehen!
Die Hand ist doch wohl gar so fein, hahaha
Dies Füßchen so zierlich und klein, hahaha
Die Sprache, die ich führe, die Taille, die Tournüre
Dergleichen finden Sie bei einer Zofe nie!
Gestehn müssen Sie fürwahr, sehr komisch dieser Irrtum war!
Ja, sehr komisch, hahaha, ist die Sache, hahaha
Drum verzeihn Sie, hahaha, wenn ich lache, hahaha!
Ja, sehr komisch, hahaha, ist die Sache, hahaha!

Sehr komisch, Herr Marquis, sind Sie!
Mit dem Profil im griech'schen Stil beschenkte mich Natur:
Wenn nicht dies Gesicht schon genügend spricht, so sehn Sie die Figur!
Schaun durch die Lorgnette Sie dann, ah
Sich diese Toilette nur an, ah
Mir scheint wohl, die Liebe macht Ihre Augen trübe
Der schönen Zofe Bild hat ganz Ihr Herz erfüllt!
Nun sehen Sie sie überall, sehr komisch ist fürwahr der Fall!
Ja, sehr komisch, hahaha, ist die Sache, hahaha
Drum verzeihn Sie, hahaha, wenn ich lache, hahaha!
Ja, sehr komisch, hahaha, Ist die Sache, hahaha etc

Johann Schrammel (1850-1893): Wien bleibt Wien

Den østrigske komponist og musiker, Johann Schrammel, var samtidig med Johann Strauss den Yngre. Hans mest kendte stykke er marschen *Wien bleibt Wien*. Stykket blev trykt af mange europæiske forlag og fik i samtiden stor opmærksomhed, især på grund af teksten:

Wien diese Stadt da singt ma.
Und a klan's Tröpfel trink ma.
Jeder wird fröhlich in Wien und beim Wein.
Des woas ma singt traurig zu sein.
Wien ist a Stadt da küsst man.
Und alle Mäd'el grüßt man.
Da hat das Leben noch wirklich Sinn.
Denn Wien bleibt Wien.

Franz Lehár (1870-1948): Lippen schweigen fra operetten Die lustige Witwe

Den østrigsk-ungarske komponist, Franz Lehár, var selv en glimrende musiker og skrev underholdningsmusik af høj kvalitet. Med sine operetter placerede Lehár sig på samme måde som Offenbach og Strauss som en af tidens førende operettekomponister.

Den glade enke er komponeret i 1905. Teksten er forfattet af de to librettister Viktor Léon og Leo Stein med følgende handling:

Grev Danilo må af standsmæssige årsager ikke gifte sig med sin elskede, bondepigen Hanna. Han rejser derfor til Paris, hvor han forsøger at glemme sine sorger blandt de franske piger på Maxims. I mellemtiden bliver Hanna gift med den rige bankier Glawari, som dør tre dage efter brylluppet og efterlader Hanna som en meget rig enke. Danilo og Hanna mødes derefter igen til et stort haveselskab i Hannas Palæ, og de forelsker sig i hinanden. Ved denne lejlighed erklærer Danilo sin kærlighed, og parret får endelig hinanden. *Lippen schweigen* er den sidste duet fra 3. Akt mellem Grev Danilo og Hanna.

Lippen schweigen, 's flüstern Geigen:
Hab' mich lieb!
All' die Schritte sagen, bitte, hab' mich lieb!
Jeder Druck der Hände deutlich mir's beschrieb,
er sagt klar: 's ist wahr, 's ist wahr, du hast mich lieb!
Bei jedem Walzerschritt tanzt auch die Seele mit,
da hüpf't das Herzchen klein, es klopf't und pocht:
Sei mein! Sei mein!
Und der Mund er spricht kein Wort,
doch tönt es fort und immerfort:
ich hab' dich ja so lieb, ich hab' dich lieb!
Jeder Druck der Hände deutlich mir's beschrieb,
er sagt klar: 's ist wahr, 's ist wahr,
du hast mich lieb!

Edward Elgar (1857-1934): Salut d'Amour

Salut d'Amour betyder kærlighedsbrev. Oprindeligt forstod man ved Salut d'Amour et kærlighedsdigt, som middelalderens trubadurer skrev til en adelskvinde i den platoniske kærligheds tradition.

Elgar komponerede sin Salut d'Amour som en kærlighedssang til sin kommende brud, Alice Roberts. I sommeren 1888, hvor Elgar var 31 år gammel, besluttede han at holde ferie med sin ven, Dr. Charles Buck. Før han rejste, forærede Alice ham et digt, hun havde skrevet med titlen *Love's Grace*, som Elgar blev så betaget af, at han komponerede musik dertil. Han gav stykket titlen *Liebesgruss, dedikeret til Carice*. Carice er en sammensætning af Alice's fornavne: Caroline Alice. Elgar spillede stykket for Alice, da han vendte hjem fra sin ferie, og året efter blev de gift. Deres datter, som blev født to år senere, fik navnet Carice.

Nacio Herb Brown (1896-1964): Singin' in the rain

Ignacio Herbert Brown komponerede populære sange, filmmusik og Broadway teatermusik i 1920'erne og op til begyndelsen af 1950'erne. I 1928 blev han hyret til at arbejde i Hollywood med at skrive film scores for det nye medie, lydfilm.

Singin' in the Rain, der har tekst af Arthur Freed, blev introduceret 1929 i The Hollywood Music Box Revue. Musical-filmen fra 1952, *Singin' in the rain*, blev produceret med inspiration fra denne sang.

I'm singing in the rain, just singin' in the rain
What a glorious feeling, I'm happy again
I'm laughing at clouds so dark up above
The sun's in my heart and I'm ready for love
Let the stormy clouds chase everyone from the place
Come on with the rain, I've a smile on my face
I walk down the lane with a happy refrain
Just singin', singin' in the rain
Dancing in the rain, I'm happy again
I'm singin' and dancing in the rain
I'm singin' and dancing in the rain

Leroy Anderson (1908-1975) Blue Tango – Forgotten dreams – Bugler's Holiday

Anderson var en amerikansk komponist, der primært komponerede let orkestermusik. Anderson blev dirigent for *The Harvard Band*, hvor han blev opfordret til at skrive et stykke musik originalt for trompet. Resultatet var *Trumpeter's Lullaby*. Andersons musik var meget populær op gennem 1950-erne, og mange af kompositionerne var oprindeligt skrevet til Boston Pops Orchestra, og alle skrevet som orkesterværker. Fra Andersons hånd kendes også *Sleigh Ride* og *Belle of the ball*.

Senere blev Mitchell Parish bedt om at skrive tekst til syv af orkesterversionerne, hvorefter de også blev populære sange; det gælder både *Blue Tango* og *Forgotten Dreams*.

Blue Tango er skrevet i 1951. Orkesterversionen er for stort orkester bestående af strygere, to fløjter, en piccolo, to oboer, to klarinetter, to fagotter, fire horn, tre trompeter, to tenorbasuner, en bas basun, en tuba og en slagtpøjssektion bestående af lilletromme, stortromme, og klokkespil.

Forgotten dreams er skrevet i 1954. Musikkens blide stemning bringer mindelser om landlig idyl fra den engelske contryside. Drømme bærer vi i hjertet – og drømmene vil aldrig dø.

Bugler's Holiday er et festligt og fyrigt solostykke for trompet trio. Det er skrevet i 1954 og er med sin energi og sit høje tempo et de mest kendte og elskede stykker i bandlitteraturen. Solotrompeterne i stykket skal imitere lyden af en "bugle", som er et messinginstrument uden ventiler, hvilket ellers er mest brugt i militære fanfarer.

John Kander (1927-): New York New York

John Harold Kander er en amerikansk komponist, der i høj grad er kendt for sit arbejde i musikteatret. Som en del af sangskrivningsteamet Kander og Ebb (sangskriver Fred Ebb), skrev Kander partituret til 15 musicals, herunder *Cabaret* (1966) og *Chicago* (1975). Kander fungerede også i New York som øvepianist for musicalen *West Side Story* af Leonard Bernstein. Kander & Ebb skrev *New York, New York*, som især er gjort kendt af Fred Astair:

Start spreading the news, I'm leaving today
I want to be a part of it
New York, New York
These vagabond shoes are longing to stray
right through the very heart of it
New York, New York.
I wanna wake up in the city that doesn't sleep
And find I'm king of the hill, top of the heap.
These little town blues are melting away
I'll make a brand new start of it in old New York.
If I can't make it there, I'll make it anywhere, It's up to you
New York, New York,
New York, New York
I want to wake up in the city that never sleeps
and find I'm number one
Top of the list, king of the hill, a number one
These little town blues are melting away
I'm gonna make a brand new start of it In old New York
And if I can make it there, I'm gonna make it anywhere, It's up to you
New York, New York, New York

Andrew Lloyd Webber (1948-) Cat's memoires

Andrew Lloyd Webber er en succesfuld, britisk musicalkomponist. Han havde i 1970'erne og 1980'erne mange succesrige produktioner i samarbejde med forfatteren Tim Rice. Af senere værker kan nævnes: *Jesus Christ Superstar* og *Evita*, der begge blev udgivet som album, før de blev opført på scenen. Andrew Lloyd Webber stoppede dog samarbejdet med Tim Rice og eksperimenterede med andre forfattere på værker som *Cats*, *Starlight Express* og *The Phantom of the opera*. *Cat's memoires* er en show-melodi med tekst af Trevor Nunn, baseret på et digt af T.S. Elliot. Melodien blev skrevet 1981 til musicalen *Cats*, hvor den primært synges af karakteren Grizabella som en melankolsk erindring om hendes glamourøse fortid og som et bøn om accept. *Memory* er musicalens klimaks og langt den mest kendte sang, der har opnået mainstream succes:

Midnight

Not a sound from the pavement

Has the moon lost her memory

She is smiling alone in the lamplight

The withered leaves collect at my feet

And the wind begins to moan

Memory

All alone in the moonlight

I can smile happy your days (I can dream of the old days)

Life was beautiful then

I remember the time I knew what happiness was

Let the memory live again

Every street lamp seems to beat

A fatalistic warning

Someone mutters and the streetlamp gutters

And soon it will be morning

Daylight

I must wait for the sunrise

I must think of a new life

And I mustn't give in when the dawn comes

Tonight will be a memory too

And a new day will begin.

Kaj Normann Andersen (1900-1967): Melodier vi mindes (potpourri) – Syng med!

Kaj Normann Andersen kom tidligt i gang med at komponere populære melodier og bidrog til film og revyer med iøjrefaldende melodier. Melodierne til *Landmandsliv* og operettefilmen *Mød mig på Cassiopeia* blev kendte slagere, ligesom en lang række melodier til både Liva Weel og hans hustru Ellen Gottschalch blev det. Han var særdeles produktiv og skrev over 900 melodier.

1. Så sødt som i gamle dage

Sæt grammofonen i stå, min ven,
stands saxofonernes klage.
Nu vil vi spille på gige igen
så sødt som i gamle dage.
Inde i byen er alt lidt svært;
bedre til landet at tage,
ud for at mærke det dugger skært
så sødt som i gamle dage.

Vindene vover i nattens fred
næppe nok ånde at drage.
Stjernerne hvisker om evighed
så sødt som i gamle dage.
Verden er knap så forvandlet endda,
som nogle vil foredrage.
Han siger: Må jeg? og hun si'r: Ja!
så sødt som i gamle dage.

2. Du gamle Måne

Du gamle måne, der var ingen der så det.
Du gamle måne så kun du kan forstå det.
Du så mig græde, som et barn samme nat,
hun mig havde forladt.
Måne er du virk'lig min ven?
Måne så glem det igen.

3. Jeg har en ven

Hører du hende, den ensomme kvinde,
som nede ved havstokkens rand
sukkende følger de vandrende bølger
og nynner så tyst, som hun kan:
Jeg har en ven, en rigtig sejler,
der vil ta' kegler i hver en havn.
Det er en svend, der går på "varmen",
og midt på armen, der står mit navn.
Så brav og ærlig, ja, han er herlig,
når han mig kærlig ta'r i sin favn.
Jeg har en ven, en rigtig sejler,
han vil ta' kegler i hver en havn.

4. Jeg bli'r så glad, når solen skinner

Hjertet hopper i mit bryst,
dagen går med liv og lyst,
der står skrevet kys på hver pigemund.
Foden flytter sig adræt,
sindet bli'r så lyst og let,
hjernen bli'r så klar,
og det har jo sin grund.

Jeg bli'r så glad, når solen skinner,
så glemmes sorg og suk og savn,
når den forgylder tårn og tinder,
så ta'r jeg byen i min favn.
Forklar mig, hvad der sker,
mens jeg går rundt og ler,
Jeg bli'r så glad og fri,
men det er nok fordi,
jeg bli'r så glad, når solen skinner,
på gamle kongens København.

5. Titte til hinanden

Unge folk, kom og lyt, nu skal I høre det nyeste nyt,
nemlig et program over det I ved, dette her med kærlighed.
Sid ned, sid ned, Ha' det lidt med hygge, mens jeg gi'r jer besked.
Programmet for kærlighed kan lægges omtrent sådan:
Titte til hinanden, titte til hinanden,
vifte med det ene bryn,
skyde et par små beskedne lyn!
Blinke til hinanden, smile til hinanden,
mødes i et kælent blik,
så det lille hjerte si'r dik! dik!
Og så I - 2 - 3 små smil
og så ud og kigge stjerner,
ud og gå under himlens små lanterner.
Titte til hinanden, titte til hinanden,
og et lille kys måske!
Det er alle hjerters a-b-c!

6. Jens og Sofie

Fie var jomfru, og Jens var husar,
de var at se ret et nysseligt par.
Fies øjne var så blå
som de bovser Jens havde på.
Sofie, Sofie
til kys og klap hun var parat,
for hun var en pige
tilpas for en soldat.

7. Alle går rundt og ...

Alle går rundt og forelsker sig,
hjerterne banker på alfarvej.
Hele verden bli'r ung endnu en gang
og synger vårens sang,
som den har gjort det li' fra Arilds dage.
Hvad der end sker på Guds grønne jord,
hertet har altid det sidste ord.
Og når våren er inde, vandrer han hen til hende
og forelsker sig.